

Et lite memorandum

10 år etter

Av Ola O. Furuseth

Ti år er gått siden den annen verdenskrig sluttet og forberedelsene til den tredje tok til. I den anledning har det i år vært stor fest på begge sider av jernteppet.

Ny triumf over Tyskland og over den mann som fikk Tyskland på fote igjen etter den første verdenskrig. Men, — hvordan ville det ha gått om ikke denne mannen hadde eksistert?

Vi kan vel med sikkerhet gå ut fra at kommunistene hadde seiret, og at tyskerne var blitt bolsjeviker istedenfor deres bitreste fiender.

Dermed ville Sovjet ha utvidet sitt brohode Tsjekkoslovakia i betraktelig grad, russerne hadde erobret Ruhr og den tyske industri uten sver-slag.

Hvilke følger ville det ha fått for resten av Europa?—

Borgerkrigen i Spania ville ha endt med Francos nederlag, og hele Frankrike ville ha vært en moden frukt i Stalins hånd. Østerrike, Ungarn, hele Balkan og Baltikum ville «enstemmig» ha sluttet seg til Sovjet, og Finnland ville ikke ha vært to sure sild verd.

Hvordan ville det ha gått med Kiruna og Narvik, — og det av Nord-Norge nordover Narviksbanen?

Hadde forsvarsminister Quis-

ha vært mørkerøde istedenfor lyserøde som i dag. Men gjerne med noen av de samme personer som toppfigurer. Forskjellen ville ha vært å lyste det minste vink fra Moskva istedenfor som i dag å ta mot råd og hjelp fra vest.

Utgangsstillingen ved begynnelsen av den annen verdenskrig ville ha vært: Hele Europa og Asia under Stalins førerskap mot USA og England. Men de siste ville ha vært uthult og undergravd av en tidobbel femtekolonne.

Da kunne vi i år gjerne ha feiret tiårsdagen for innførelsen av sovjet-systemet i den siste sovjet-republikken, Australia, og proklamasjonen av Verdens forente sovjetter.

— — —
Og vi personlig?

Femti til hundre millioner ville forlenget ha forbrukt

Forts. side 4

**Heime
og ute**

— «Skibladder» har i sommer hatt 600 passasjerer daglig!

— 800 000 mål kanadisk skog har brent i sommer.

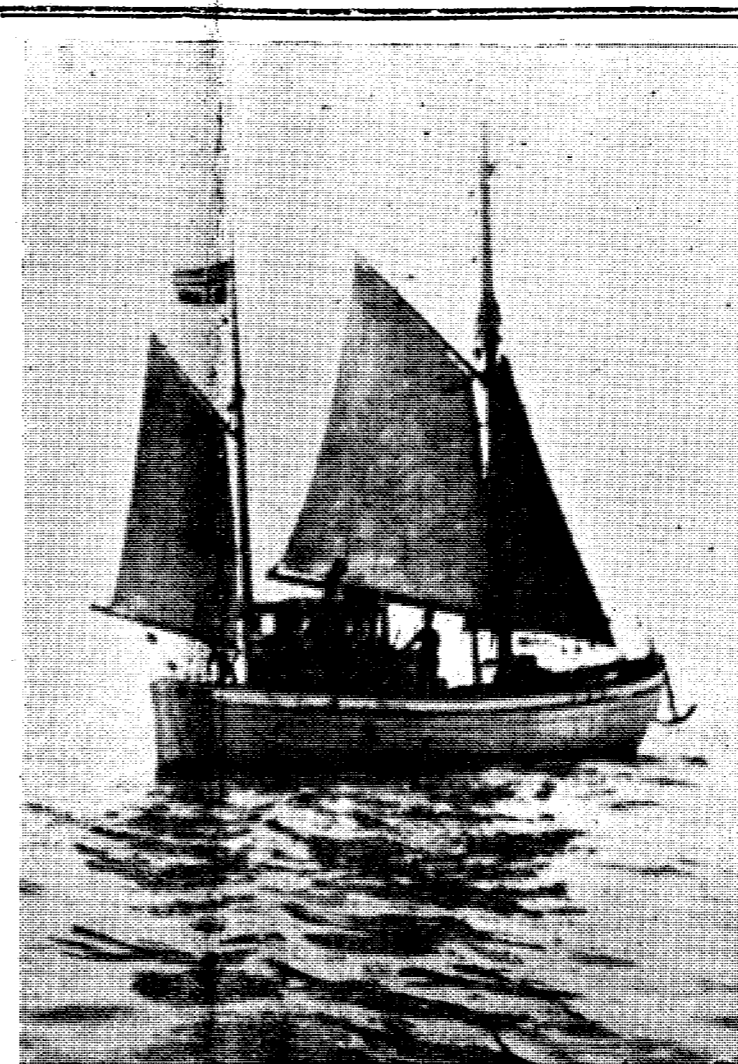
— Det var verre i 1309. Da tørket Donau og Rhinen inn.

— Sverige får hver dag 353 nye biler.

Den norske kvinnelegasjonen til Sovjet falt 12 km fra Voronesj

Det var en rystende ulykke som den 6. august rammet de 10 norske kvinner som i samlet tropp var på reise i Sovjetsamveldet. Underveis fra Stalingrad til Moskva kom deres fly i brann og styrtet som en rasende ildmørje rett i bakken. Samtlige ombord, de 10 norske foruten en del russiske passasjerer og det russiske mannskap, ble drept på stedet. Det er ikke for meget sagt at et stort og smertelig slag i samme stund hadde rammet såvel det russiske vertskap som vårt eget fedreland. De 10 utvalgte som ved denne anledning fant sin død i Russland, var på mange måter blant vårt folks beste døtre. Her vurderer vi ikke deres politikk, men den rent menneskelige side av saken. De var i hvert fall blant de beste innen sine organisasjoner — alle sto de midt i arbeidet, alle betydde de noe framskrittvennlig og verdifullt også utenfor hjem, familie og vennekrets. Derfor har vi den dypeste medfølelse med de bortgatte og deres sørgende etterlatte.

De som falt — alle reiste de glade og forventningsfulle, og som en håndfull aske fikk vi dem tilbake til gamle Norge. Mange spurte seg selv: Kan det virkelig være sant at alle disse aktive og offervillig innstilte kvinner er revet så hastig bort? Kan det være sant at deres organisasjoner og nærmeste slekt aldri skal få se dem i virksomhet igjen? Jo, dessverre, slik er det. En kan bare bøye hodet, takke for det de i levende live fikk gi av sine rike arbeidsevner, og på en eller annen måte.

Fra en viden kjent frihetens seilas på verdenshavet! Rednings-skøyta som i sin tid bragte sitt mannskap trygt i havn i Argentina, nemlig konsul Finn Støren, dr. Arne Høygaard, kaptein Kåre Vagn Knudsen, Herman Bay, redaksjonssekretær Grundtvig Gundersen (senere død) og Olaf Holm, — sistnevnte slo seg forøvrig ned i Spania.

De ovenfor navngitte kvinner som uttrykte seg slik, under en falt i Russland. Måten å si det minnehøytidelighet i Moskva, og på en eller annen måte. Det var

Prisgivelsen av kjerne-spaltningens hemmelighet

Professor Grieses åpne brev til tyske lærde

Vi begynner i neste nummer offentliggjørelsen av professor Franz Grieses berømte åpne brev i «Anfall» til tyske vitenskapsmenn med professor, Nobelvinner Otto Hahn i spissen. Prof. Griese er en høyt anset tysk vitenskapsmann, som har holdt seg fjernt fra politikk og virker i Argentina, hvor han har bodd i de siste 30 år. En vitenskapsmann av den solide, eldre skole.

Bortsett fra hans avsløringer som vi overlater til lesernes bedømmelse — redaksjonen vil ikke gå god for professorens genealogiske betraktninger, — finner vi det av betydning nettopp i dette blad ved inntakelsen å understreke professor Grieses klassiske syn på fedrelandsforrederi — som den norske straffelovs paragraf 86 (av 1902) bygget på — at borgerne har plikt til lojalitet i så vesentlige forhold som det her gjelder overfor den regjering som til enhver tid sitter i ens eget land. Da særlig naturligvis i krig som ens eget land deltar i, eller med sådan krig for øye.

Myndighetenes behandling av Knut Hamsun

II

Av Arild Hamsun

Her i landet er det adgang til å sette stemplet varig svekkede sjelsevner på en mann, i dette tilfelle et verdenskjent geni. Og det er adgang til, på dette grunnlag, å nekte vedkommende mann å forsvare seg for retten. Allerede her har myndighetene gått langt. Men det er videre adgang til, uten å tilbakekalle kjennelsen, å sette et stort Tyskland lie på Nørholm fikk henvendelse fra offentlig hold om å gå med på å erklære Hamsun utilregnelig. Hvilket bare kan bety at en slik erklæring ville vært ønskelig for motparten. På grunn av hans posisjon måtte Hamsuns mening — at et stort Tyskland ville redde Europa — gjøres til en utilregnelig manns mening. Dengang.

Da riksadvokaten offentlig-

lins hånd. Østerrike, Ungarn, hele Balkan og Baltikum ville «enstemmig» ha sluttet passasjerhistorie, 2014

til Sovjet, og Finnland ville ikke ha vært to sure sild verd. Hvordan ville det ha gått med Kiruna og Narvik, — og det av Nord-Norge nordfor Narviksbanen?

Hadde forsvarsminister Quisling da dristet seg til å holde sin tale som han gjorde den 7. april 1932, så ville han sannsynligvis ha vært skutt innen kvelden.

Hele Norden ville ha vært styrt av regjeringer som ville

og ute

- «Skibladner» har i sommer hatt 600 passasjerer daglig!
- 800 000 mål kanadisk skog har brent i sommer.
- Det var verre i 1309. Da tørket Donau og Rhinen inn.
- Sverige får hver dag 353 nye biler.
- Det er i år 100 år siden «Leaves of grass» kom ut.
- Her sang Walt Whitman (USA) om menneskeverdet.
- Jugoslavia har gjenopptatt handelen med Sovjetsamveldet.
- Slavehandelen blomstrer i de franske kolonier.
- Motorførernes Avholdsforbund har 10 000 medlemmer.
- I Nord-Sverige har en flokk same-speidere gjort stor lykke.
- Danmark har i år vært poliofritt. Norge har hatt 44 syke.

Fortsettes inne i bladet.

FRITZ HABERLAND

er død og ble bisatt i det gamle Krematorium lørdag 30te juli. En snikende kraftsykdom endte hans livsbane bare 59 år gammel.

Fritz Haberland var en av de trofaste mot det livssyn han hadde tilegnet seg — en trofast venn og kamerat.

Hans gamle venner og kamerater i H.R. 7 vil minnes ham som et godt og plikttoppfyllende menneske.

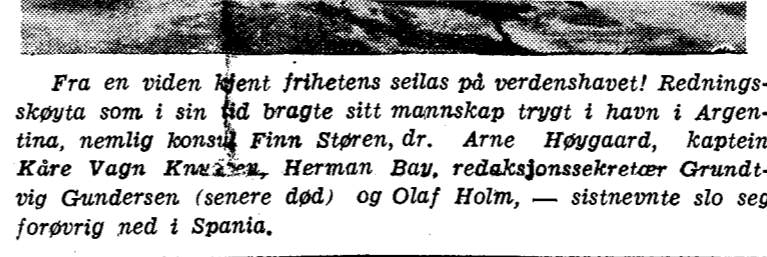
A. F. Walby.

Innsparing

Som et ledd i kampen mot det økende byråkrati har Forbundsdagen i Bonn besluttet at plassen etter hver fjerde statstjenestemann som slutter ikke skal settes igjen.

Enn om våre egne institusjoner prøvde det samme? Inntil antallet er kommet ned på et rimeligere nivå!

dem tilbake til gamle Norge. Mange spurte seg selv: Kan det virkelig være sant at alle disse aktive og offervillig innstilte kvinner er revet så hastig bort? Kan det være sant at deres organisasjoner og nærmeste slekt aldri skal få se dem i virksomhet igjen? Jo, dessverre, slik er det. En kan bare bøye hodet, takke for det de i levende live fikk gi av sine rike arbeidsevner, og lyse fred og velsignelse over deres minne.

Fra en vidnelyst frihetens seilas på verdenshavet! Rednings-skøyta som i sin tid bragte sitt mannskap trygt i havn i Argentina, nemlig konsul Finn Støren, dr. Arne Høygaard, kaptein Kåre Vagn Knudsen, Herman Bay, redaksjonssekretær Grundtvig Gundersen (senere død) og Olaf Holm, — sistnevnte slo seg forøvrig ned i Spania.

De som falt var:

1. Grete Lorang Backer, Norges Venstrekvinnelag.
2. Sigrud Nærup Gunderud, Norsk Kvinneforbund.
3. Magnhild Leikvam, Kvinneligaen for fred og frihet.
5. Gullborg Nyberg, Landsorg. Kvinnenemnd.
6. Alice Olsen, D.N.A.s kvinnesekretariat
7. Esther Pierre, Norsk tobakkarbeiderforbund.
8. Ingerid Gjøstein Resi, Norges kvinnesaksforening.
9. Elise Rudvin, Kr. Folkepartis kvinneorganisasjon.
10. Solveig Willoch, P.K.P.s kvinneutvalg.

De ovenfor navngitte kvinner som uttrykte seg slik, under en minnehøytidelighet i Moskva, og ordene grep oss. De vekket i oss, sterkt og levende, minnet om våre unge frivillige under krigen i øst, hvor det falt omkring 800 av dem. Det var noe annet og mere enn de 10 det. Men mens de ti og deres etterlatte i norsk presse og offentlighet er blitt omfattet med barmhjertighet og deltagelse, hvordan var det med de 800? Ble de av fedreland og folk hedret i sømmelighet og ære? Er det, som naturlig ville være, skrevet minnebok om dem? Er det, som like naturlig ville være, reist minnebauta over dem og deres offervilje? Er deres sørgende etterlatte vist medfølelse og kjærlighet? Eller har råskap og sadisme, hån og spott, vært de egenskaper som har funnet mest anvendelse?

«Den fremskutte strategi»

Boyesen-utvalget som ble nedsatt i mars med oppgave å revidere vårt forsvarsprogram, har avgitt innstilling. Denne går bl. a. ut på følgende: Brigade sør skal avvikles. Kystartilleriet mellom Oslofjorden festning og til Narvik festning skal nedlegges.

Kystartilleriet overføres til marinen.

Luftvernartilleriet overføres til flyvåpenet.

Antall tunge batterier i luftvernartilleriet reduseres. — — —

Det er ikke tvil om at innstillingen vil føre til at landets forsvar svekkes. Brigade Nord skal bygges ut til full styrke for å løse sin oppgave: forsvar av Troms og Finnmark. Det er så. Men brigade Sør skal avvikles og Kystartilleriet mellom Oslofjorden Festning og Narvik Festning skal nedlegges!

Nå er man i årevis blitt tullet ørene fulle om «trykk på knappen-krig». Neste krig vil komme som lyn fra klar himmel, og det var jo også

Bestemtes Norges skjebne i London?

Bak emigrantklikkenes kulisser

II

Muligens i motsetning til en del lesere av disse utdrag av en norsk emigrants brev fra den annen verdenskrigs London — finner jeg det ikke graverende at den nå forfremmede brevskriveren som skriver løst og fast for å orientere og instruere en god venn om offentlige saker — under den norske asyl-regjerings «krig» — at han ikke dveler ved det

norsk-nasjonale og den felles samlende interesse i at det skal gå godt med Norge, — men tvertimot — som man vil se — med stor bredde behandler PARTIETS og arbeiderbevegelsens problemer — internasjonalt sett — midt i Norges skjebnetime.

Derimot virket det elendommelig at disse herrer ved hjemkomsten til Norge — da faren var over for den gang — spilte nasjonale overfor

den forlenget utpekte (nasjonal-romantiske) syndebukk og hans tilhengere — for å få dem allesammen dømt og sosialt henimot utsløttet som unasjonale og forredere.

Den som forlanger troskap mot fedrelandet — må først og fremst vise den selv. Og ikke i hele sitt liv bare tenke på partiet og de private fremtidsutsikter.

Har herskapene planlagt

ny landsflukt med en ny 9. april for øye? Eller inngår dette i en NATO-plan for evakuering av Norges prominens?

Hvis den tapte tillit til dagens makthavere skulle søkes gjenreist — måtte det bl. a. vises mer virkelig kultur og mandig opptreden i vårt offentlige liv! Uten tillit kan en stat neppe i lengden bestå, selvom det drives aldri så meget «velferdsarbeid» og premiering av de

UTVALGTE (ikke minst fra

lofjorden festning og til Narvik festning skal nedlegges.

Kystartilleriet overføres til marinen.

Luftvernartilleriet overføres til flyvåpenet.

Antall tunge batterier i luftvernartilleriet reduseres. — — —

Det er ikke tvil om at innstillingen vil føre til at landets forsvar svekkes. Brigade Nord skal bygges ut til full styrke for å løse sin oppgave: forsvar av Troms og Finnmark. Det er så. Men brigade Sør skal avvikles og Kystartilleriet mellom Oslofjorden Festning og Narvik Festning skal nedlegges!

Nå er man i årevis blitt tullet ørene fulle om «trykk på knappen-krig». Neste krig vil komme som lyn fra klar himmel, og det var jo også

en mann, i dette tilfelle et verdenskjent geni. Og det er adgang til, på dette grunnlag, å nekte vedkommende mann å forsvare seg for retten. Allerede her har myndighetene gått langt. Men det er videre adgang til, uten å tilbakekalle kjennelsen om de varig svekkede sjelsevnerne, å fradømme ham hans formue uten klart bevis.

Professor Langfeldt føler seg urettferdig behandlet på klinikkens og egne vegne — av Hamsun.

Men hvem er det egentlig som er blitt urettferdig behandlet fra først til sist? Sløret skal dras litt til side for myndighetenes beveggrunner i saken mot Knut Hamsun. Når det skal tales om så høye ting som myndighetenes beveggrunner, er det klart at ikke alt kan dokumenteres. Det er heller ikke nødvendig her.

Hamsun måtte enten 1. straffes eller 2. frikjennes eller 3. saken måtte henlegges.

1. Det ville ikke ta seg videre bra ut overfor inn- og utland å kaste den 85 årige dikteren i fengsel. Man tok kanskje også et visst hensyn til framtidens dom.

2. Ved å frikjenne Hamsun ville et kobbel av smådiktere og journalister kaste seg over makthaverne, endel oppagiterte og villedede landsmenn ville føle seg snytt, og politikerne syntes vel de ville stå enda mindre støtt på sine til dels meget vaklende ben.

3. Her lå den beste løsningen. Hamsun måtte gjøres uansvarlig så saken kunne henlegges. Og professor Langfeldts oppgave ble et ledd i kjeden for å nå dette resultat.

Hva bygger denne påstanden på? Den bygger blant annet på at Hamsuns fami-

re kan bety at en slik erklæring ville vært ønskelig for motparten. På grunn av hans posisjon måtte Hamsuns mening — at et sterkt Tyskland ville redde Europa — gjøres til en utilregnelig manns mening. Dengang.

Da riksadvokaten offentliggjorde konklusjonen av de sakkyndiges erklæring, ble det ikke samtidig offentliggjort at varig svekkede sjelsevner ikke betyr varig svekkede sjelsevner. Inn- og utland måtte forstå konklusjonen etter ordlyden. Og myndighetenes hensikt var oppnådd.

Det er visst ingen grunn til å mene at de sakkyndiges ufine oppdrag ikke ble utført etter alle vitenskapens regler. Derimot tør deres skjematikk miste sin gyldighet overfor et diktergeni. Hamsun sier det slik (i brevet til riksadvokaten, gjengitt i Paa gjengrodde Stier): Når jeg har skrevet om og mot Professorens som den andre sakkyndige, så har det selvsagt ikke vært min Mening at dra hans Kapasitet i og for sig i Tvil. Det har jeg ingensomhelst Forutsetninger til. Han kan sikkert sine Ting, det vil si han kan sine Ting. Jeg hævder bare at hans Ting ikke vedkom mig. Hverken Manden eller hans Geschäft var noget for mig.

Men Hamsun sier videre (i

Hvem har ansvaret for at Snorre-bautaen i Oslo skjendig ble rasert?

Kfr. artikkel på neste side

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Også et oppgjør
som kommer

Arild Hamsun skriver i sin artikkel i dag at et rettfærdig syn på Knut Hamsun er under utvikling.

Det har han fullstendig rett i.

Det største i denne forbindelse er imidlertid ganske enkelt det faktum at en sønn står fram og tar sin far, en såkalt landssviker i forsvar. Han dokumenterer hvordan hans far ingen landssviker var i det hele tatt.

Etter 1945 var det få ting som avtvang større respekt enn den omtanke og tålmodighet som våre yngste viste, når den annen part langt på vei mistet forstanden og slepte hederlige foreldre og uplettede søsken bak piggetræden.

Lidelsene var umåtelige, men våre gutter slo ikke igjen. Derved sparte de land

og rike for revolter og økt voldsregime. Slik var forholdene dengang.

Nå er 10 år gått. Seierherrene er i ferd med å komme ned på jorda igjen — og det vil nok bli stadig flere som har et alvorstord å snakke med dem om. Ingen kan lenge hindre det.

Våre sønners oppgjør med sine foreldres plageånder har for alvor rykket stat og samfunn nærmere inn på livet. Det er få ting våre motstandere har mer å frykte enn det oppgjør som her forestår. En stat som rettsstat vil være, kan ikke ustraffet, for å dekke hat og annen villfarelse, stemple gode landsmenn som landssvikere.

Arild Hamsun har blåst til kamp, og han vil få mange med seg blant det nye Norges unge sønner.

Folk og Land

går trutt og jamt framover. Hva er grunnen til det? Sikkert den at leserne vurderer og verdsetter bladet ut fra sitt eget skjønn og ikke lar seg påvirke av den usle forræderklikken som opererer ut fra et bestemt hold i Oslo.

FRU MINDA FLATEBY

var 75 år 5. aug. Post festum vår hjerteligste hilsen, med ønsket om fortsatt godt samarbeide til beste for «Folk og Land».

Forlovede.

Sonja Junker Bjørnson
Washington USA og inge-

Våre mattilførsler i
okkupasjonsårene

En rask oversikt kommer i neste nr. av «Folk og Land».

Den 3. oktober

Hvem skal vi gi vår stemme ved høstens valg, skal vi opptre samlet, eller skal vi spre oss?

E. Forthun.

Vi lar spørsmålet gå videre, og vil gjerne høre hva leserne mener om vår stemmegivning ved valget.

Red.

DANSK GRIN

OMKRING HAMSUN-DEBATTEN

Rakryggede mennesker følger

sin samvittighet

Snorre-
bautaen
som ble styrtet
i Oslo

Det er dessverre ikke lykkes oss å få tak i noe foto av Snorre-bautaen fra Slottsparken i Oslo, minnesteinen som skammelig ble revet i 1945. Vi bringer til gjengjeld her en gjengivelse av kraftige Snorreportrett som Th. Kittelsen i sin tid laget, og som har hatt Christian Krogh som levende modell. Snorre Sturlason levde 1179—1241. Det var Snorre som også skrev «Den yngre Edda», en lærebok for skalden.

Midt oppe i etterkrigstidens og 10 årsjubileets minnestein-hysteri er det én bautastein, som et tegn på at «folket» hadde fått sin historiske bevissthet tilbake. Til sist ble

Arild Hamsun har fått fått hva det vil si å drikke ettermiddagskaffe i et bur med utemte løver. Å ta opp en «landssvik»-diskusjon i en avis som «Verdens Gang» er å utfordre alle «frigjørings» nedrige argumentasjoner og forståelsesløshet. Det slo til også denne gangen. Undergrunnen stakk hodet opp i dagen igjen og spydde edder og galde. Og når så assistansen ikke er likere enn de merkverdigheter som Finn Halvorsen har tillatt seg å prestere — heldigvis for høyst egen regning —, ja, så er det i grunnen ikke så underlig at det hele, til tross for det utmerkede opplegg fra Arild Hamsuns side, har rent ut i det rene vrøvl.

I mangel av noe bedre har motstanderne tydd til den fortørskede etterkrigs-klisje: «Visste du ikke?» Og selvsagt — nå som før — er konklusjonen at «landssvikerne» visste alt mellom himmel og jord, — selv ting som var så hemmelige at enn ikke den allvitende heime-fronten hadde noe kjennskap til dem.

Det er ingen i dette land som vil benekte at det våren 1940 og senere i okkupasjonsårene ble avlagt fremragende prøver på patriotisk innsatsvilje — NB! på begge sider. Mer enn 800 norske krigsgraver i Sovjet-Russland er historiens vitner for NS-folkens vedkommende. Men det er jo

ne. Blant meget annet har vi fått klarlagt hvem det var som kaldt og kynisk dro Norge med i heksedansen 1940. Propaganda-tiraden om «det tyske overfallet» har bleknet meget betenkelig i denne tiden, og i dag er det i grunnen bare i kretser, der man føler seg kraftig klemt opp mot veggen, at man prøver å holde forgyllingen ved like. Forståelig nok, naturligvis. Å erkjenne faktum for disse kretsene, ville være det samme som å rive bort hele fundamentet under det sjøleiste æresmonument. Det er klærne som skaper mannen, heter det. Naken mann må ty til øde bakgater.

Det hadde vært å vente i dag — når gemyttene ærlig talt burde ha hatt sjansen til å falle litt mer til ro — at man for én gangs skyld hadde interessert seg litt for den «famøse» bakgrunn, — den som i sin tid Quisling så ufortrødent og tappert ville inn på, men som lagmann Solems klubbe hver eneste gang satte en øyeblikkelig stopper for. Hadde det ikke i dag vært det riktige å ha stilt spørsmålet på følgende måte: Var det Knut Hamsuns syn på de vest-allierte og på det såkalte «norske» samspillet som i realiteten var det rette når det gjaldt Norges inndragning i stormaktskrigen? Eller — var det det etter alle kunstens regler innekserte «folkets» syn, og som ga seg slikt et glimrende og

eg meinte vi ikkje skulle ta nøytralitets-krenkinkane eins frå bae partane i den krigen som var ventande?»

Dette er i realiteten det som det er spørsmål om, og som trenger et svar. Men — se dette er det til samme tid — og dessverre ennå i dag — bare de færreste som vil høre noe om, og dertil et emne som fortsatt er tabu i norsk presse.

Spørsmålet står der dessuaktet og historien evner ikke å vise det fra seg. En gang må det svares på det. Det nytter ikke som det blir gjort i dagens historie-lære bøker å fortape seg i «heltegjerningene» og i smisket personforherligelse, mens det trekkes et absolutt forheng for bakgrunnen. Enkeltkretsers interesse av den øyeblikkelige hensiktsmessighet binder ikke den objektive historie. I allfall ikke i lengden.

Nett — man skal gå til bunns i materien før man gir seg til å æreskjelle landsmenn for å ha sviktet sitt land. — Rakryggede mennesker følger sin samvittighet. De firer ikke — selv ikke for «myndigheter» — når de ut fra positiv viten ser at det bærer galt avsted. Og de klynker heller ikke over motgang. Det er en «demokratisk» kjensgjerning at det koster å gå imot strømmen. Men historisk er det en like notorisk kjensgjerning at sann

var 75 år 5. aug. Post festum vår hjerteligste hilsen, med ønsket om fortsatt godt samarbeide til beste for «Folk og Land».

Forlovede.

Sonja Junker Bjørnson, Washington, USA, og ingeniør Christian Pleyen Urholt, Konnerud, Drammen.

Blant sommerens nygifte.

— Gunnar Jerman og Ashild Eskeland, Oslo.

— Kaffeprodusent John Krag, Kenya, og Ellen Hjorth, Bygdøy.

— Aase Ravnsborg, Enebakk, og Aksel Bjørnstad, Lier.

† Josephine Janson, 85 år, enke etter presten Alfred Janson. Hun styrte i 40 år det utmerkede barnebladet Magne.

† Sorenskriver Nils Aanesen, Holt i Aust-Agder, 95 år. Sluttet 1930. Overlevet to senere sorenskrivere i embetet. Var en hedersmann i all sin ferd, også mot NS-folk.

Bensinavgiften

er til stigende forargelse. Av en literpris på 96 øre stjeler staten over 55. Bensinavgiften fordyrer transport og reiselig med 54 prosent.

KULTURKURS

PÅ NANSENSKOLEN

Noregs Ungdomslag skipar til eit kultur-kurs på Nansenskolen på Lillehammer i tida 18.—24. september. Heile kurset vil koste 50 kroner, og NU gjev tilskot til reisepengane. Formannen i NU, Knut Hauge, og professor Sigmund Skard er mellom foredragshaldarane. Innmeldinga skal sendast til NU innan 2. september.

FOLKEREISNING MOT KRIG

Med god deltagelse fra hele landet har «Folkereisning mot Krig» holdt sitt årsmøte i Bergen, hvor sjefingeniør Chr. Vibe ble gjenvalgt som formann.

riquem skal vi g...
ved høstens valg, skal vi opp-
tre samlet, eller skal vi spre
oss? 2014

E. Forthun.

Vi lar spørsmålet gå videre, og vil gjerne høre hva leserne mener om vår stemmegivning ved valget. Red.

DANSK GRIN

Det er nu så tørt at træerne løper etter hundene.

Mellom venner

— Sett på strøket: Dr. Karl Bredvold, Vermundsjøen, Solør, etter sin alder lett på foten, rak i ryggen, rask til smil og vennlighet.

— Det er en ynke å se hva visse presseorganer presterer i anledning av den norske regjeringens forsvarspakt med Tyskland og andre vesteuropeiske land. Ingen tyske offiserer til Kolsås, jamrer de. Vi vet ikke bedre enn at der har vært tyske militære ved NATO-kvarteret i Oslo i over to måneder allerede!

— Aslak Svandalsflona er for tiden på forretningsreise i Jugoslavia.

— «Don Camillo» på Det Norske Teatret samler fulle hus.

— En kjent advokat i Arendal har betegnet det såkalte rettsoppgjør som en naturkatastrofe. Det merkeligste ved denne katastrofe var at den bare fant veien om NS kartotek.

— Sonja Hennie blir i Europa i hele høst og vinter, fram til 20. april! Etter Oslo besøker hennes turne Helsingfors, Paris, Nantes, Lyon, Dortmund, Rotterdam, Bryssel, Frankfurt, Berlin og Hamburg.

— Hallvard Tveiten har i sommer reist i Setesdal fire uker, og ferdes nå på Jæren.

— Vi kan hilse venner og kjente fra Tuck Røed, tidl. adr. Nordstrandshøgda, nu fru Rensaa, Edmonton, Alberta, Canada. Alt vel. Vi har aldri hatt et mer henrivende brev om en ny og lykkelig tid under et fremmed himmelstrøk.

— Osmund Espedal i Lier har i sommer anvendt en ny innhøstningsmetode for blomkål. Han har kjørt en svær plattform, en «samlestasjon, trukket

Det er dessverre ikke lykket oss å få tak i noe foto av Snorre-bautaen fra Slottsparken i Oslo, minnesteinen som skammelig ble revet i 1945. Vi bringer til gjengjeld her en gjengivelse av kraftige Snorreportrett som Th. Kittelsen i sin tid laget, og som har hatt Christian Krogh som levende modell. Snorre Sturlason levde 1179—1241. Det var Snorre som også skrev «Den yngre Edda», en lærebok for skaldler.

Midt oppe i etterkrigstidens og 10 årsjubileets minnestein-hysteri er det én bautastein, som mer enn noen annen faller en i tankene. Det er dersteinen som hadde fått plass på Nisseberget i Slottsparken, Oslo. Med det mente man å gjøre god igjen en gammel synd: den at den norske hovedstaden hadde unnlatt i synbar form å gi uttrykk for sin takknemlighet overfor den mann som hadde gitt oss selve grunnlaget for vår gamle, norske historie: islendingen Snorre Sturlason. Helhjertede og historiebevisste nordmenn reiste i 1943 den steinen som generasjoner hadde ventet på. Ikke bare som et takknemlighetens symbol overfor Snorre Sturlason og hans uvurderlige kjempeverk, men også som et uttrykk for norsk samhörighet med vårt islandske frendefolk.

I mai 1945 kom «andre» nordmenn til makten. Og hadde de ikke kunnet utfolde seg før, så gjorde de det nå. Under hyl og jubel festet «folket» solide rep om den 8 meter høye gressnittbautaen og trakk med forente krefter til. Med et brak gikk den veldige steinen over ende og hele «fest-sommeren» utover ble den liggende der på bakken

av traktor, gjennom sin 60 mål store blomkålåker og dermed gjort arbeidet langt raskere enn før, og spart folkene sine for en mengde slit med bæring og annen transport.

— Redaktør Conrad Ruud og frue starter 27. august på en Pariserferd.

— «Folk og Land» hadde 9. august hyggelig besøk av bonde Olav Fauske fra Vestre Slidre. Alt vel heime. Han bad oss hilse

som et tegn på at «folket» hadde fått sin historiske bevissthet tilbake. Til sist ble den fjernet for godt.

«Det virker, pent sagt, adskilleg besynderlig at slikt som dette virkelig kunne gå for seg — og atpåtill innen et folk som i den grad som det norske til enhver tid bryster seg av sin kultur og sin respekt for historien.

Rivingen av Snorre-bautaen var en skjenselsgjerning som en i dagens Norge i aller høyeste grad trenger å få bøtet på. Det er mer maktpåliggende enn noe — langt mer enn det å få laget statuer og bautaer over både Lauritz Sand og Torgny Segerstedt og hva de nå enn måtte hete. Den sovjet-russiske «Røde-Armé» har vi reist prangende minnesmerker for både nord- og sørpå i landet. Snorre-bautaen har vi revet over ende og utslettet.

Hvor er sammenhengen — og hvor er skamfølelsen?

Den norske Snorre-nemndi har etter opptak av mål- og ungdomslag på Vestlandet reist Snorre-monumenter i Bergen og i Reykjavik. Er ikke også Oslo-befolkningen såpass nasjonal-sinnet at den gir Kongesagaenes skaper den ære han har krav på i Norges hovedstad?

H. G.

gamle venner også fra sønnene Olav, Harald og Torbjørn.

— Oberst von Bonin, omtalt i kronikk i «Folk og Land» nr. 17, har fått avskjed av Bonn og blir altså foreløpig ikke med i den nye tyske hær. Hans bitreste motstander von Kielmannsegg er blitt Tysklands øverste representant i Atlantpakt-hovedkvarteret i Paris.

— Håkon Sprauten har vært en hyggelig Tysklandstur.

Det er ingen i dette land som vil benekte at det våren 1940 og senere i okupasjonsårene ble avlagt fremragende prøver på patriotisk innsatsvilje — NB! på begge sider. Mer enn 800 norske krigsgraver i Sovjet-Russland er historiens vitner for NS-folkenes vedkommende. Men — det er jo likevel ikke dette som det denne gang er spørsmål om.

10 år er gått siden «frigjørings», og det har skjedd meget i løpet av disse 10 årene.

— Vær vennlig mot mennesker på din vei oppover. Du møter dem igjen på vei nedover.

— Når veldedigheten blir et mål i seg selv, mister den sitt ideelle preg.

— Ny bestyrer på Vinterlandbruksskolen: Nils Brandt, godt kjent som leder av Landbrukets Brevskole.

— Skuespillerinnen Sonja Wigert har sagt farvel til sin bensinstasjon i Stockholm, og vil heller filme.

— Professor Robberstad ble gjenvalgt som formann i Noregs Mållag. Fikk 112 stemmer.

— Hans motkandidat, Inge Krokann, fik 87 stemmer.

— Stortingsmann Einar Stavang ble gjenvalgt som styremedlem.

— Vår gode venn Ingvar Tangeland er blitt aktivt med, igjen i edruelighetsarbeidet. Han deltok også i det store losjemøtet som nettopp er holdt i Trondheim.

— Yoghurtmelk fremstilles her i landet av Kopervik Meieri samt Skiens Meieribolag.

— Nedslående ødselhet: 2,3 mill. kroner er innsamlet til en norsk kirke som skal bygges i København! Har vi da ikke mer nærliggende oppgaver? Få ting koster så meget som norsk narraktighet.

— Enkelte mennesker kan ved sitt edle sinnelag vekke de samme egenskaper hos sine motmenn.

— Einar Rose har for første gang på 15 år vært på turne rundt kysten. Overalt ble han møtt med overstrømmende gjestfrihet. Selv i sin såkalte storhetstid opplevet han ikke maken. Rettsstaten har alt annet enn tatt knekken på ham.

måte: Var det Knut Hamsuns syn på de vest-allierte og på det såkalte «norske» samspillet som i realiteten var det rette når det gjaldt Norges inndragning i stormaktskrigen? Eller — var det det etter alle kunstens regler innekserte «folkets» syn, og som ga seg slikt et glimrende og udiskutabelt uttrykk i Halvdan Kohts uttalelse i 1947 i «Norsk Utanrikspolitikk fram til 9. april 1940»):

«Men eg kan no godt seia som det var, — at

Den som har mest å fortelle, bruker de færreste ord.

H. W. Shaw.

NAVNET SKJEMMER INGEN

Det var barnedåp, og sokneprest Halling spør hva barnet skal hete.

— Masurka, svarer gamle Eli, som er fadder.

— Men er det vel betenkt å kristne barnet med et slikt navn. Masurka er jo navnet på en dans, sier presten.

— Er det det om å gjera, så er full Halling ein dans det au, sa Eli.

Et medlem av det franske akademi har engang sagt at de fire bærende søyler i Europas historie var den apostoliske stol i Rom, det franske akademi, den britiske flåte og den tyske generalstab.

— Vårt daglige brød: Regjeringen har gjort det ulykksalige påfunn å diktere en potetpris langt under markedsprisen, likeledes for våre viktigste grønnsakers vedkommende, slik som kål og gulerot. Følgen er blitt at praktisk talt all tilførsel til Oslo er stoppet opp. Melketilførslene er det også stigende vansker med, helt i linje med hva «Folk og Land» forlenget har bebudet. Regjeringens diktatpriser bærer i realiteten bud om at det er produsentene som skal betale følgene av årets tørke. Bøndene er en tålmodig rase, men vi antar at regjeringen denne gang har tatt seg vann over hode. Lita tuve kan velte stort lass.

ger sin samvittighet. De rir ikke — selv ikke for «myndigheter» — når de ut fra positiv viten ser at det bærer galt avsted. Og de klynker heller ikke over motgang. Det er en «demokratisk» kjensgjerning at det koster å gå imot strømmen. Men historisk er det en like notorisk kjensgjerning at sannheten slår igjennom til slutt.

*

Apropos — siden «Verdens Gang»-diskusjonen har forlatt seg i spørsmålet «Visste du ikke?» — må det være oss, som så langt vi evnet prøvde å forsvare norske interesser, som ikke led av noen slags syk kjærlighet til okkupasjonsmakten, men som øynet den overveldende faren fra øst, må det være oss tillatt på vår side å stille et spørsmål til dem som så iverdig står oss i mot: Visste dere absolutt ingen ting om det bolsjevikiske regime i Sovjet-Russland? Hadde dere ingen anelse om hvem dere allierte dere med? Hvem dere for snaue 10 år siden overdyngnet med æresbevisninger? Som dere slapp til med det røde flagg inn i Trondheims domkirkes høykor? Hvis frigitte fanger dere jublet til på Oslos gater forinnen de vendte hjem til livsvarig slaveri i de bolsjevikiske «arbeidsleirer»? Visste dere ikke, kjære landsmenn?

Sverre Mangberg.

Hvem har ansvaret for at den norske kirke ikke grep inn mot henrettelsen av minister Skancke?

Den store veileder

«Dagbladet» har hatt det tra- hat og sin dumhet. For det an- velt i sommer. Det er nok ikke fferie der i gården, og selv 30 grader i skyggen har ikke svek- ket bladets anstrengelser for å bringe det norske folk til å forstå hva som er rett og riktig.

Først var det nå Peron. Han er naturligvis en kjeltring, som følger kirken, der jo alltid har hatt en høy stilling i «Dagbladet». Det ærede organ strevet derfor trutt for å få ham avsatt, men det er dessverre ennå ikke lykkedes.

Så er det Spania og NATO. Amerikanerne vil ha spanierne med på sin side og inn i NATO, men det vil nok ikke «Dagbladet», som triumferende gjengir følgende uttalelse av statsminister Gerhardsen: «Her i Norge mener vi at det bare ville svekke NATO om Spania skulle bli medlem. Det er et synspunkt som såvidt jeg forstår deles av Stortinget og av storparten av det norske folk.»

Kamerat Gerhardsen og «Dagbladet» er altså enige, og det er jo svært hyggelig.

Neste sak er da så «Dagbladet»s spesialitet: tyskerne på Kolsås. Hre har det fått skribenter til å rygge ut og lufte sitt

Det er så likt seg

Det har vært valg i Israel, og det parlamentariske rot ble alt annet enn avklart. Den jødiske tro har fått en sterkere maktstilling. Tidligere dominerte vest-europeiske intellektuelle, som lite brydde seg om religiøse problemer. Mens innvandringen fra vest har avtatt til nesten ingenting har samtidig «tilbakevandringen» til jødernes beste operasjonsfelt i Vest-Europa tatt seg opp! Landet får nå tilsig bare av mer ortodokse jøder fra Yemen og Nord-Afrika.

La oss stifte Norsk Linnea Reiselag

Reiselystne blant bladets lesere kan melde seg som medlemmer. Formål: Korte fellesreiser i inn- og utland. Årskontingent 2 kr. Hvis et tilstrekkelig antall melder seg omgående starter vi i samarbeide med et av reise-

ikke være utslag av intelligens som får en fyr til å skrive at Norge bør melde seg ut av NATO hvis det kommer tyske offiserer til de alliertes hovedkvarter på Kolsås!

«Dagbladet» får her hjelp av den bekjente Lauritz Sand, som er ute i Askar og Bærums Budstikke og sier hva han mener. Og da vet vi hva det er. Merkelig forresten, at denne mannen, som var pint så frykkelig, greier å holde på et penneskraft. Men til gjengjeld er hjernevirksomheten svekket. For den konsentrerer seg bare om en ting: hat, hat, hat. Lille Norge kan være stolt av å ha en slik forkjemper for fred og mellomfolkelig samarbeide.

Så har vi dødsstraffen. Ikke i Norge. Nei da, nei da! Men i England. Der har nemlig de gode englendere hengt et pikebarn som var funnet skyldig i overlagt mord, så «Dagbladet» i sitt nummer for 14. juli kan få anledning til å si:

«Det står et iskaldt pust av kald og nådeløs hevn også fra det rent rituelle omkring britiske henrettelser. De minner om de mørkeste sider ved middelalderen.»

Det er nok noe i det. Vi kan være enig. Men vi kan ikke la være å tenke på at den engelske modderske ble hengt av en fagmann og brakk nakken i et blunk, mens vår venn R. Skan-

GENERAL LUCERO

som hjalp Peron over kneiken, er 57 år, god katolikk, en måteholden og bra kar. Var tidligere bedre kjent i USA enn i Sør-Amerika. Han var militærattasje i Washington fra 1947-49 og har vært medlem av den argentinske delegasjon til F.N.s generalforsamling.

cke ble skadeskutt av en nervøs eksekusjonstropp, slik at hans smertensskrik hørtes over hele Akershus.

Hva gjorde «Dagbladet» den gang? Var det noen som dengang eller senere hørte noe kamprop fra bladet mot dødsstraffen her i landet?

Langt derifra. Det var nok ingen som hørte — eller hører — en lyd.

En fiende av dødsstraffen.

Heime og ute

— Produksjonen av den fine Røros-tveden er i gang igjen.

— Kringkastingsringen har allerede 1500 medlemmer.

— Olav Nedberg, Buskerud, ble Norgesmester i traktorkjøring.

— Det antas at Telemark har uran nok til Norges behov.

— Den europeiske betalingsunion er forlenget i år.

— Det er fremdeles stor søknad til lærerskolene.

— 350 hopper er bedekket på hesteavlsetrene i sommer.

— Vår handelsflåte er større enn før krigen.

— Arne Espeland, Stavanger, har fått fortjenstmedaljen i gull.

— Island skal til igjen med sauekjøtteksport.

— BBC's fjernsyn vil nå få sterk konkurranse.

— Av det nye selskap Commercial Television.

— Dette har bl. a. sikret seg Graham til 26 sendinger.

— Minken er det helt dominerende av våre pelsdyr nå.

— USA produserer i år 7 millioner biler.

— Englands skipsindustri går sterkt tilbake.

Dødsstraffen

Henrettelsen i England av kvinnen som myrdet sin elsker, fremkalte heftige angrep i svenske aviser, som hittil har ment at rettskultur og all annen kultur i dette land var nådd fullkom-

Eisenhower møter Kongressen etter Genf

Ifølge Newsweek fortalte Eisenhower at statsminister Bulganin og marskalk Sjukov hver for seg tok ham for seg for å understreke det faktum, at det ville ta

adskillige år å overvinne motsetningene mellom Øst og Vest. Det ville være til det beste for både Sambandstatene og Sovjet-Russland, sa de, hvis forhandlingene kunne bli ført «av de samme ledere» (som i Genf). Av den grunn håpet de at presidenten ville stille seg til gjenvalg.

De tilstedeværende republikanere syntes sjokkert ved mr. Eisenhowers avsløring. Så spurte en av demokratenes representanter rett ut, hva presidenten hadde svart til dette. Presidenten ble rød.

Spenningen utløstes da forsamlingen brast i latter.

Fra en kronikk i Aftenposten 10. 8. 55 skrevet av tidligere ambassadør Salvador de Madriaga tillater vi oss å gjengi:

Det første en objektiv iakttagelse av Genf-konferansen vil være fristet til er å avferdige resultatene med det talende svenske uttrykk: «Intet mellom rettene». Sjelden eller aldri er der i de internasjonale kommunikeers historie blitt sagt så meget av så mange om så lite.

Men når man går konferansen litt nøyere etter i sømmene, vil man oppdage at den, hvor ufarlig den enn kan virke, er et illevarslende skritt framover for Sovjet-Unionen og derfor et alvorlig nederlag for Vesten.

Men sovjetlederne har oppnådd en rekke andre triumfer ut over disse fordelene. For det første har president Eisenhower gitt dem (sovjetlederne) en oppriktighetsattest. Det er en pinefull plikt å måtte minne om at Eisenhower, da han kom hjem til Amerika etter krigen, uttalte at han trodde Sovjetunionen var vennlig innstillet og ønsket fred.

Han tillat en farlig motstander de samme strålende egenskaper som hadde gjort ham selv så avholdt av hele verden. Men nu, når hans stemme lyder med større autoritet enn noen annens

Maling og lakk?

Bestill fra Drammen

Nå er tiden for MALING

Linoljemaling

1/2 og 1 ltr. boks og 2 1/2 ltr. spann.

Emaljemaling

hvit og farger i 1/2 og 1 ltr. boks.

Gulvmaling

Brun, grå, grønn og nyanser i 1/2 og 1 ltr. boks og 2 1/2 ltr. spann.

Gulvlakk

8 timers og 4 timers i 1/2 og 1 ltr. boks og spann.

Ultra lys Parkettlakk

for parkettgulv og linoleum i 1/2 og 1 ltr. boks og spann.

Celluloselakk

Klar, gjennomsiktig i 1/4, 1/2 og 1 ltr. boks.

D. D. lakk

Flytende plastikk. Ekstra lys, slitesterk og værbestandig.

Uthusmaling

Rød og rødbrun i 5 ltrs. kanner og drums.

Stort utvalg i

PENSLER

CORAL

FARGEHANDL

Hoffgårdsgt. 12, hj. Storgt. Telefon 4379 - DRAMMEN

Obs

Vi ekspederer omgående alle innkomne ordres uavhengig av ombyggingen.

MERK

KJØP PUFFKORN 25 prosent

ARNE DAHL

NAMSOS — Telefon 2132 - 2817 — privat 2275

Vi anbefaler:

Alleslags fiskeprodukter — kun engros. Vår spesialitet er nysaltet torskefilet, leveres i ca. 45 kilos kasser. Kan også leveres til private med tillegg av omsetningsavgift.

— EGET KJØLE- OG DYPFRYSNINGSANLEGG —

RODELØKKENS

STANSEVERKSTED

SNIPPEN 3 — OSLO

TELEFON 37 44 35

Kjøp og salg av trelast

ERLING OKKENHAUG

trelastagentur, Trondheim.

Telf. 20 884.

Kjøp billig!

Av førsteklasses krympet dongery tilbyr vi Dem:

Benklær nr. 48-56 kr. 22.95

Bluser » kr. 20.90

Overalls » » 27.80

Kjeledress » » 39.80

Ensfargede, ekstra slitesterke arbeidsskjorter, nr. 35-45 kr. 13.80.

Kakhiskjorter m/ brystlommer og skulderklaffer 37-43 kr. 19.80.

Nickerser, 1/1 ull gabardin, brune, grå, blå, 46-52 kr. 79.—

Stripet flanel, 70 cm. br., kr. 2.65.

Ubleket tvill, 70 cm br. kr. 2.80.

Portofritt v. kjøp for minst 75 kr.

John Sand A.s, Bjerka

LYSING

Eldre ektepar ønsker kjøpe eller leie liten enebolig, sentralt, nær Oslo eller Hamar. Eventuelt bytte i lignende på

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag

Inneh Alf T. Lunde

La oss stifte Norsk Linnea Reiselag

Reiselystne blant bladets lesere kan melde seg som medlemmer. Formål: Korte fellesreiser i inn- og utland. Arskontingent 2 kr. Hvis et tilstrekkelig antall melder seg omgående starter vi i samarbeide med et av reisebyråene i Oslo første tur alt i september. Den går fra Oslo til Mårbacka og Rottneros Bruk i Värmland.

Skriv i denne dag til Norsk Linnea Reiselag, Kierschows gt. 5, Oslo. Vårt motto er: Billige fellesreiser.

Til Forbundets meningsfeller

Forbundet har med betydelig utlegg trykt brosjyrene «§ 104» og «Okkupasjonstida i historielærebøkene». Tross adskillig avgang har vi ennå et betydelig antall av disse brosjyrer igjen. Vær så elskverdig å bistå oss med at disse gjenværende eksemplarer kommer dit de bør, og der de kan gjøre nytte for seg. Begge brosjyrer er i stand til å pløye selv steingrunn. Og det kan trenges som en forberedelse til det som videre skal komme. Send oss lister over navn på personer som De mener trenger til dette lesestoffet, og vi ekspederer det herfra i Forbundets navn. «§ 104» koster kr. 3,— pr. ekspl. og «Okkupasjonstida i historielærebøkene» kr. 1,—, portofritt tilsendt. Bestilles det 10 eller fler av hver av disse brosjyrer, innrømmer vi bestilleren 30 prosent rabatt.

Støtt saken! Hjelp oss å få dette tankevekkende lesestoff ut av våre hyller og ut der det kan gjøre nytte for seg. Forsøm ikke muligheter til å spre sannheten om hva som har skjedd. Alle monner drar. Et spirende såkorn her og ett der kan skape grunnlaget for en bugnende åker! Vær så-mann! Det er en løfterik gjerning.

Send din bestilling til Forbundet, postgiro 150 28, Oslo, alt i dag!

Forbundskassereren

NB!

NB! Vi var så uheldige i den første del av opplaget i dag å få forbyttet noen av navnene i tapslisten på side 1. Her er fortegnelsen slik den skal være:

1. Grete Lorang Backer, Norges Venstrekvinnelag.
2. Sigrud Nærup Gunderud, Norsk Kvinneforbund.
3. Magnhild Hallsjø, Norges Huseierforbund.
4. Signe Leikvam, Kvinneligaen for fred og frihet.
5. Gullborg Nyberg, Landsorg. Kvinnenemnd.
6. Alice Olsen, D.N.A.s kvinnesekretariat
7. Esther Pierre, Norsk tobakkarbeiderforbund.
8. Ingerid Gjølstein Resi, Norges kvinnesaksforening.
9. Elise Rudvin, Kr. Folkepartis kvinneorganisasjon.
10. Solveig Willoch, N.K.P.s kvinneutvalg.

Dødsstraffen

Henrettelsen i England av kvinnen som myrdet sin elsker, fremkalte heftige angrep i svenske aviser, som hittil har ment at rettskultur og all annen kultur i dette land var nådd fullkommenhetens grense. Hva som nu er skjedd er barbari, sier til og med i Göteborgs Handels- og Sjøfartstidning.

Eskilstuna-Kuriren tar dypere på problemet og ytrer følgende:

«I en kristen livsanskuelse kan dødsstraffen aldri få rum. Så lenge ingen vet hva et menneskelig dypest er, hvor grensen går for dets fortsettelse og dets integritet fra evighetens synsvinkel, har ingen rett til å dømme det til å utslukkes. Som gjengjeldelse hviler dødsstraffen på en tankegang som aldri tenkte til bunns. Ut fra både kristen og samfunns moralsk synspunkt er den ulogisk. Den som rammes av straffen, kan visselig sies å ha sonet sin brøde, men til en virkelig indre anger overfor den begåtte gjerningen kommer det vel sjelden. Hertil behøves tid, det vil si liv. Mennesket modnes ikke på noen dager. Og det er menneskets rett å få modnes. Det er idets høyeste rett.»

Det forekom mord og dødsstraff på ymse hold under okkupasjonstiden i Danmark og Norge. En stor del av den svenske presse, som nu er blitt opprørt over henrettelsen i England, var påfallende tause når det gjaldt meldinger som kom om de av «motstandsmennene» forøvde henrettelser. Gjelder ikke Eskilstuna-Kurirens alvorlige refleksjoner også henrettelsen av eksempelvis Quisling?»

Fra det svenske blad «Fria Ord».

Premiebøker

Den som først skaffer oss to nye halvårsabonnenter i Farsund og Kirkenes, får som honnør — den ene Albert Schweitzers Respekt for livet, den andre I. B. Hjorths Justismord, med dedikasjon og hilsen fra Harald Hovind, Tvedestrand.

Folk og Land.

dem (Sovjetlederne) en oppriktighets-attest. Det er en pinefull plikt å måtte minne om at Eisenhower, da han kom hjem til Amerika etter krigen, uttalte at han trodde Sovjetunionen var vennlig innstillet og ønsket fred. Han tilla en farlig motstander de samme strålende egenskaper som hadde gjort ham selv så avholdt av hele verden. Men nu, når hans stemme lyder med større autoritet enn noen annens i hele den frie verden, er det sannsynlig at hans oppriktighetsattest til lederne for den farligste sammensvergelse som noensinne har truet verden, vil ha vidtrekkende konsekvenser både i den frie men villedte verden, og i den verden som sagte går til grunne under disse «oppriktige» menns tyranni.

Sovjetlederne har all mulig grunn til å være tilfreds med Genf-konferansen.

Jo eldre jeg blir, desto høyere akter jeg Gud og forakter hans tjenere.

Replikk fra Axel Kiellands nyeste skuespill — som ventes oppført på Nationaltheatret i løpet av høsten — og hvori forfatteren har anvendt forbilder som professor Halleby og biskop Dick Helander.

Kongen av Spania valgte engang en meget ung og meget grønn diplomat til å overbringe et viktig budskap til en annen monark. Da denne så den unge mann ble han rasende og sa: «Har kongen av Spania ingen mann, siden han sender en gutt med dun på haka?» Den unge sendemann svarte: «Sire, hvis min herre hadde ment at skjegg og visdom nødvendigvis hører sammen, hadde han sikkert sendt en geitebukk.»

Hybelleilighet i Oslo

eller annet arrangement, gjerne ansvar og tilsyn med møblert leilighet under familiens fravær. Kom med forslag! Dette haster, da jeg trenger en fast ordning fra 1. september, med prøvetid hvis så ønskes.

Bill. mrk. «Ordensmann» i Folk og Lands ekspedisjon.

Norska kamrater, se hit!

Medlemmar av Waffen-SS inbjudas att deltaga i «Nordisk Appell» i Malmø den 11. sept. Anmälan kan ske till «Nordisk Appell» Box 145 Malmø.

MERK

KJØP PUFFKORN

25 prosent billigere

Kjøp Korn-gull i enhetspakning på 3 kilo.

Kr. 14.50

fritt tilsendt i posten. frakt og oppkravsgebyr betales av oss. Dette tilsvarer 30 pakninger i de vanlige 100 gr størrelse.

3 sorter

i hver forsendelse:

- 1 kg hvetepuff
- 1 kg havrenøtter
- 1 kg puffed ris

Variert dessert

hver dag i 2 måneder for en familie med 2 barn - til en faktisk pris av

25 øre pr. dag

Billigere kan det ikke bli. Bestill i dag. Korngull er holdbar i månedsvis - sprø og fin

BESTILLING

til Lillebergens Havremølle — J. Hestdal Lillebergens pr. Bergen

Send straks 1 pk. Korngull - puffkorn:

- 1 kg. hvetepuff
- 1 kg. havrenøtter
- 1 kg. puffed ris

Frakt-fritt til pris kr. 14.50

Navn:

Adr.:

F. L. nr. 25

Portofritt v. kjøp for minst 75 kr.

John Sand A.s, Bjerka

LYSING

Eldre ektepar ønsker kjøpe eller leie liten enebolig, sentralt, nær Oslo eller Hamar. Eventuelt bytte i lignende på Gello.

Bill. mrk. «Pensjonist».

MAL-KONFEKSJON

Jeg søker selgere som kan oppta bestillinger for meg på dresser etter mål. Vedk. må absolutt kunne ta pålitelige mål.

Peder Sporsem Riksfjord, Aukra.

TIL LESELYSTNE

Til høystbydende overlater jeg no min beholdning av bøker og likn., hvorav nevnes: Juridiske lærebøker til ca. kr. 130.—. Videre ca. 15 kg. illustrerte blad og magasin, tysk og NS for det meste. Endelig alm. tyske, franske, eng. og latinske bøker, såsom Wilhelm II, Mein Kampf, La vie de Madame de Maintenon, Ciceros Orationes m. m. fl.

Selstad, Tyrstrand.

Søker tjenestepike

til gård i nærheten av Trondheim. Må kunne melke.

Fru Ruth Haug, Spongdal.

Reiseskrivemaskiner

- Optima Plana kr. 485.—
- Optima Elite » 515.—
- Rheinmetall » 585.—

Avbetaling om ønskes.

SVERRE JACOBSEN
Ilseng.

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag

Inneh. Alf T. Lunde
Mosseveien 8
Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Annelise Parow

TANNINNSETNING

Trondheim
Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

R. Gjessing

Urmaker
Drammen
Tlf. 25 07

Benytt

HÅNSKOMAKEREN

i Neuberggt. 15 - Oslo
hvis du vil stå på en god fot

Ved besøk i Egersund
overnatt på

Victoria Gjesteheim
Strandgt. 41. - Telefon 497

Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere

Sekretariatet
Boks 1407, Oslo, Postgiro 180 70

SS-PARADEOLK

med inskripsjonen «Meine Ehre heisst Treue», ønsker kjøpt av frontkjemper som skal til U.S.A.

Bill mrk: «Tilbud»

FOLK OG LAND

Et lite memorandum

Forts. fra side 1

den siste kraft og livsgnist i Sibirs ødemarker og Russlands gruver. Resten ville være omskapt til en ny blandingsrase, en krysning mellom menneske og maskin. De mest servile og mest brutale ville tre inn i et forstørret byråkrati.

Det ville være en uhyre forstørret stats lydige tjenere, de ville sørge for å «avkulakisere» landsbygdene med makt, og ikke som nå med ulønnsomme priser. De ville sørge for å pine og vett-skremme hele menneskeheten, drive den med frykt og sult.

Staten vil være alt, vi intet. Dens lover ville gi påbud om at uskyldige mennesker skulle arresteres, pines, sultefores, bestjeles og utryddes.

Det livet vi kjenner og elsker ville være slutt, fordi vi blir reduserte til sosiale vesener og arbeidstreller, underkastet teknikkens lov. Vi ville være grepet av hat og bitterhet, mot teknikken, staten, byråkratiet og de brutale og mektige.

Men hva ville vi kunne utrette for å befri oss?

Hva kan mennesker gjøre, når de bare er små nummer i en eneste stor konsentrasjonsleir?

Vesten har gått foran. Vesten har gjort menneskene til brikker og teknikkens og kontorenes treller. Vesten har gjort samfunnet til en maskin. Russerne har bare vært mere hensynsløse når det gjaldt å omforme menneskene og samfunnet.

Men Profeten ville vi ikke ha. Jødene ville ikke ha Jesus heller.

Vibrasjoner

i sommervarmen

William P. Lear, direktør i Lear Inc. i Michigan, hevder at menneskelegemet en dag vil kunne oppløses i vibrasjoner og overføres til et annet sted ved hjelp av elektroniske bølger. Lear, som er en kjent flyekspert og sjef for et selskap som framstiller presi-

Rasjonelt?

Joe Beville i Texas var på re-vejakt og oppdaget lopper på noen av de fine hundene sine. — Derfor strødde han en bestemt gift utover kennelen. Han gned endog et par av hundene med den, melder Associated Press. Loppene ble avlivet. Det samme ble hundene.

Minner ikke dette om kollektivitetens måte å fjerne feilene ved det frie næringsliv? For å bli kvitt manglene, tar de livet av det frie næringsliv.

sjonsinstrumenter for fly, sier videre:

«Vitenskapen vet i dag at stoff er sammensatt av vibrasjoner. Vibrasjoner kan overføres ved hjelp av ledninger eller elektroniske bølger på samme måte som lyd og bilder. Menneskelegemet, som består av materie, kan derfor oppløses i vibrasjoner og overføres elektronisk til et hvilket som helst sted i verden.»

Han mener at før reiser i rummet blir til virkelighet, vil noen ha funnet fram til en metode til å oppløse menneskekroppen i vibrasjoner, overføre den ved hjelp av ledninger eller trådløst, og ryste den sammen igjen på bestemmelsesstedet. Slike reiser vil ikke kreve noen tid, i det hele tatt.

«Den fremskutte strategi»

Forts. fra side 1

derfor at det ble satt opp en Brigade Sør, som alltid skulle være klar til utrykning. Men nå foreslås denne brigaden avvirket, og samme vei går kystfortene ved Kristiansand S, Bergen og Trondheim.

Hvem er det nu som skal forsvare den lange norske kyst mot angrep fra sjøen? Og hvor er de fullt mobile feltavdelinger som på få timers varsel kan ta imot fiendtlige fallskjermavdelinger som måtte drysse ned over Østlandet?

over Østlandet? Det vi nu opplever er «NATO»s fremskutte strategi. Denne strategien som planlegges av folk som iallfall ikke sitter i Norge, men langt borte og som flytter brikker, skalter og valter med sine drabantstater som Sovjet med sine. Sett i lys av den store strategi er Nord-Norge et kommunikasjonsfattig, tynt befolket og øde ishavsområde uten større interesse. Å binde større troppemasser der, vil ikke

være fornuftig. Nord-Norge bør derfor overlates til nordmennene selv, som med en fullt utbygget brigade Nord bør kunne greie opp med de mindre affærer som måtte forekomme.

Men svekkelsen av vårt forsvar i den sydlige, største og viktigste del av vårt land ser merkelig ut. For avviklingen av Brigade Sør og kystfestningene er en svekkelse og det en som er ganske betydelig. Men da NATO selvfølgelig ikke vil legge vårt land åpent, kan forklaringen neppe være noen annen enn at området ansees for så viktig at NATO her vil sette inn stridsmidler og tropper i et omfang som Norge ikke vil kunne prestere. Norge, NATO's nordflanke, skal gjøres til et bomsikkert støtteområde for den fremskutte strategi.

Det vil derfor kunne hende at prinsippet «ingen fremmede tropper på norsk jord» vil bli ganske vanskelig å overholde i den tid som nu ligger foran oss.

Hamsun

Forts. fra side 1

skildringen av oppholdet på Prykiatrisk klinikk): Derimot vil Professoren ikke kunne avvise Klander for Handlinger og Avgjørelser som han personlig er Skyld i Det pleier at være Pårørende som krænkes, det pleier å være Barn som må undgjelde, det pleier endelig at være en viss Grænse som almindelig dannede Mennesker ikke gjerne overskrider.

Så kommer vi til erstatningsdirektoratets rolle i tragedien. Myndighetene gikk formentlig ut fra at Hamsun hadde vært medlem av NS., og da kunne de jo skyve erstatningsdirektoratet foran seg og tilfredsstille en toneangivende del av opinionen ved å ta fra ham formuen hans. Selv om denne framgangsmåten ville ha lite med konsekvent jus å gjøre — idet samme hensyn som førte til henleggelse av straffesaken da også burde ført til henleggelse av den sivile rettssaken. De før nevnte smådiktere og journalister hadde stadig gitt sitt mishag til kjenne over den «lemfelig» behandlingen av Hamsun. Han hadde overskygget dem så lenge, de var bare store seg imellom, det virkelig store treet måtte felles forat småskogen kunne trives og gro og bli lagt merke til over landegrensen.

Paa gjengrodde Stier skildrer Hamsun hvordan erstatningsdirektoratet utsatte og utsatte saken, man kvitte seg jo i det lengste for å dømme ham, det ville ta seg bedre ut om han «selvdøde» for eksempel. Men endelig en dag

Meget er hendt i disse 10 årene, okkupasjonshistorien tar form, den følelsesbetonte vurderingen av forholdene omkring okkupasjonen er ikke lenger enerådende i pressen, almenhetens interesse for faktisk opplysning blir imøtekommet i stadig større grad. For Hamsuns vedkommende kan det vel sies slik at ånden seirer over tidsånden.

Et rettfærdig syn på Knut Hamsun er i utvikling.

Under denne utviklingsprosessen kommer de forskjellige menneskelige følelser til uttrykk. Som for eksempel når en professor står i Aulaen og med mange forbehold trykker Knut Hamsun til sitt bryst. Eller som når en sakfører under fire øyne røper at Hamsuns holdning er ledestjernen gjennom hans liv. En lyriker reiser forbi Nørholm og røres ved anledningen til å felle en tåre i intervju form. Og en forfatter har lovet å oppreise Hamsun i avisen til hans 100 års dag. (Hamsuns).

De vet alle sammen at Knut Hamsun er dømt som landsforræder, og de vet alle sammen at han ikke er det.

Etter 1945 er meget trykksverte og papir gått med til å «forklare» Hamsun som det lille mennesket med det diktteriske geni. Til dels oppfinnsomme konstruksjoner er prestert over dette emne, strevsomme flinke arbeider som minst fortjener doktorgraden. De har alle sammen bare den feilen at Knut Hamsun selv blir aldeles borte underveis han forsvinner sim-

Bestemtes Norges skjebne i London

Forts. fra side 1

London-tiden), — og aldri så meget med lure metoder overfor dem man frykter, fordi man har gjort dem urett.

En slaktet Matteotti, en myrdet og røvet Knut Knutson Fiane volder vel før eller siden det regimes fall som trår retten under fot. HVIS man ikke i tide

gerlig bleve internasjonale arbeiderbevegelse og dens vatterte ledere — nesten en tro kopi av Adolf Hitlers utsagn om dette tema — brevskriveren vel uavvitende. —

Oslo 30. juli 1955.

Alexander Lange.

av og til å si. EN FARLIG TVIL KAN AV OG TIL SNIKE SEG INN PÅ EN, — OM SEIREN VIL FØRE DIT EN VAR LOVET.

Når det gjelder Nord-Afrika, så er det min personlige mening at det er et utspill av det amerikanske utenriksdepartement. Det ønskes å ha en dominerende

(CITRINE) at dette er umulig, da de forskjellige lands fagorganisasjoner er så forskjellige innstilt og det hele bare kan virke splittende. — Det som passer for den russiske fagbevegelse vil ikke passe for den amerikanske. Den største vanskelighet var dog at de to amerikanske fagorganisasjoner strengt

derne i de OKKUPERTE land har vært utsatt for, vil være en spire til en slik samling.

— Tranmæl hadde foredrag på TAVISTOCK HOUSE på fredag, hvor han talte om fagorganisasjonens innsats under okkupasjonen. Foredraget var godt besøkt og godt mottatt.

London-tiden) og aldri så meget med lure metoder overfor dem man frykter, fordi man har gjort dem urett.

En slaktet Matteotti, en myrdet og røvet Knut Knutson Fiane volder vel før eller siden det regimes fall som trår retten under fot... HVIS man ikke i tide besinner seg og søker — etter beste evne — å bøte på urettens og u-lovens verste virkninger. Det nytter lite å søke å gjenreise tilliten til norsk rettsvesen med pyntelige avgjørelser i småsaker, — så lenge man ikke offisielt hamrer en pel gjennom en slik uhyrlighet som for eksempel SKANCKEDOMMEN! Den er jo også utklekket i London — av «bitre» emigranter. Bitre over hva? Sin frivillige flukt fra fedrelandet? Hvorfor var de så redde?

De lesere som eventuelt måtte studere disse — mer eller mindre heldig valgte — utdrag med et overhørende eller skadefro smil — er utvilsomt på feilspor! Ti det er noe å lære av brevene fra denne klare motstander.

Han skrev uten tanke på at det skulle offentliggjøres, og allikevel — for det meste — midt i sentrum av ettertidens problemer — som man vil se... Det er ikke mange brev som kan kjøres såvidt ubeskåret i settemaskinen — som disse — 13 år etterpå... Mange av hans formuleringer og diagnoser finnes interessante, og — tross alt — viser han glimtvis evnen til selvkritikk. MEN — man gjør ham urett — hvis det et øyeblikk glemmes — at intet av dette var bestemt for trykken.

Ut fra sine forutsetninger har han sikkert sett på Adolf Hitler som et skrekkelig menneske. Og allikevel er brevskriverens rammende karakteristikk av den bor-

gerlig blyvne internasjonale arbeiderbevegelse og dens vatterte ledere — nesten en tro kopi av Adolf Hitlers ut-sagn om dette tema — brevskriveren vel uavvitende. —

Oslo 30. juli 1955.

Alexander Lange.

London, 24. nov. 1942

... Ser at du er forbauset over Nordlands Fremtids syn på Darlan. Jeg er ikke så meget forbauset, men sikkert like uenig. For folk som sjøl lett-vint skifter skjorte — skjorten kan jo forresten ofte bli så skitten at det kan bli nødvendig også — er det naturlig å regne med at også andre er rede til skjorteskifte.

Det er en like farlig som en foraktelig og motbydelig tanke å anta at de krek som i dag er nazismens lakeier i de okkuperte land, — at disse kan bli brubare ledende elementer i byggingen av den nye verden.

Jeg liker hverken Montgomerys middag med den tyske general Thoma, som ledet panserdivisjonene mot Polen, nyhetsfilmer som viser Montgomery smilende og vennskapelig håndhilse med Thoma. Heller ikke utenvnel-sen av Darlan, og den «vennskapelige» storsinnet-het som har ført seg at Darlan etter forhandlinger med de amerikanske myndigheter har gitt amnesti for de fleste politiske fanger i Nord-Afrika. Og heller ikke var det å rope hurra for at den reaksjonære Giraud er blitt øverstkommanderende i Nord-Afrika over de franske styrker.

Heller ikke er det betryggende å høre den engelske regjerings forsikring overfor FRANCO at intet vil hende ham, og at England vil være med å reise Spanias økonomi, hvilket betyr penger til Franco og befestelse av hans diktatur. Fy f., fristes en

av og til å si. EN FARLIG TVIL KAN AV OG TIL SNIKE SEG INN PÅ EN, — OM SEIREN VIL FØRE DIT EN VAR LOVET.

Når det gjelder Nord-Afrika, så er det min personlige mening at det er et utspill av det amerikanske utenriksdepartement. Det ønskes å ha en dominerende stilling i Afrika, er redd for at England her vil få alle tøylene. Det kjenner til DE GAULLES avhengighetsforhold til England, og unnlot derfor å gjøre det eneste naturlige — å innkalle de FRIE FRANSKE AUTORITETER HER I ENGLAND og de GODE ELEMENTER i Fransk Afrika for å overta den sivile administrasjon og foreta det som vi alle hadde regnet med, at disse dannet en fransk regjering med sete i Nord-Afrika.

Under alt det som skjer nå er det så sørgelig uhyggelig at arbeiderbevegelsen har gått inn i en «borgerfred», som ikke er annet enn et bevisst eller ubevisst forsøk på selvmord. Det er en skandale at arbeiderbevegelsen ikke trer skarpere fram, og trekker opp lettforståelige enkle paroler om det grunnlag nyordningen etter krigen skal hvile på.

Ulykken er jo den at den politiske Internasjonales ledelse som er her i London, også formannen, er ytterst svake. Jeg har ved forskjellige høve hørt formannen tale, men det er slik at en kan gråte blod. De mener at de ikke på noen måte har mandat til å kunne ta fatt på disse ting — for ikke å snakke om å finne fram til et grunnlag hvor all sosialistisk arbeiderbevegelse kan samles, — også den russiske. —

— Når det gjaldt paroler for arbeiderklassen i den situasjon en er i dag, så sa han

(CITRINE) at dette er umulig, da de forskjellige lands fagorganisasjoner er så forskjellige innstilt og det hele bare kan virke splittende. — Det som passer for den russiske fagbevegelse vil ikke passe for den amerikanske. Den største vanskelighet var dog at de to amerikanske fagorganisasjoner strengt holder på at de ikke på noe som helst felt skal blande seg opp i POLITISKE spørsmål, fagorganisasjonens oppgave er ene og alene å ordne forholdet mellom arbeider og arbeidsgiver og dessuten dens konsekvente nektelse av å ha noe med RUSSERNE å gjøre...

Det er et trist bilde. Vi mangler fullstendig evnen — eller rettere sagt våre åreforkalkede ledere — til å kunne utnytte de enorme muligheter som hendingene i dag skulle gi vår bevegelse. Alt ser ut til å renne ut i en vassaktig mølje, som jeg er redd for ikke vil finne frem til den tilknytning som en turde håpe, til den ungdom som etter krigen vil strømme hjem fra frontene og til arbeiderklassen for øvrig. —

Å finne frem til en felles plattform for arbeiderklassen står for meg i dag som av overskyggende betydning straks etter krigen. Vi må nok gi avkall på enkelte ting men jeg tror for å vinne mere.

Jeg tror Russland er interessert i å finne fram til en løsning av et slikt samarbeid, det vil ikke igjen miste det grep det har på arbeiderklassen i alle land, og jeg tror at de har lært adskillig av KOMINTERN's politikk. De av våre egne som stiller seg i veien etter krigen for forsøket på et slikt samarbeid bør etter mitt syn ryddes ubønnhørlig av veien. Jeg håper også at det samarbeid, felles oppgaver og felles lidelser som arbei-

derne i de OKKUPERTE land har vært utsatt for, vil være en spire til en slik samling.

— Tranmæl hadde foredrag på TAVISTOCK HOUSE på fredag, hvor han talte om fagorganisasjonens innsats under okkupasjonen. Foredraget var godt besøkt og godt mottatt.

London, 16. des. 1942

... Min personlige mening, for å fatte meg i korthet, er at den sosialistiske arbeiderbevegelses største svakhet for øyeblikket — er at den nesten har stoppet å hente kraft fra MARXISMEN. Det er der vi igjen må hente vår inspirasjon og kraftstyrke. Vårt studie- og opplysningsarbeid må ikke bli så praktisk anlagt at det ikke gir folket høve til å kjenne det ideologiske grunnsyn på samfunnsutviklingen som sosialismen representerer. Hvordan skal vi kunne bygge sosialismen, uten å kjenne denne?

Om vår regjerig i dag ble gitt den oppgaven, så ville den ikke evne det. —

Jeg kan være enig med deg at Tranmæl uten tvil ofte har plukket ut og støttet folk som ville gå inn i hans eget «team». Uten at det skal være noen unnskyldning for hva han gjør, så er jeg redd for at dette er en svakhet — vi ynkelige krek — som praktisk talt alle «større» har. —

Skam å si, er dette en av de to dårlige karakteregenskaper jeg regner med nesten 100 pst. sannsynlighet for at en finner hos alle mennesker. De kan godta dyktige folk, så lenge de ikke er dyktigere enn en selv, og er de dyktigere enn en selv, så godtas de bare dersom en er sikker på å beherske dem! Graden kan sjølsagt være forskjellig, men jeg tror ondet er alminnelig...

(Forts. neste nr.)

lig store treet matte felles forat småskogen kunne trives og gro og bli lagt merke til over landegrensen.

Paa gjengrodde Stier skiller Hamsun hvordan erstatningsdirektoratet utsatte og utsatte saken, man kvitte seg jo i det lengste for å dømme ham, det ville ta seg bedre ut om han «selvdøde» for eksempel. Men endelig en dag ble retten satt i Grimstad etter påtrykk fra Hamsun.

Hittil hadde myndighetene hatt forholdsvis lett spill med en vergeløs gammel mann, men her i herredsretten kom den første virkelig store hindringen: Det kunne ikke bevises at Hamsun hadde vært medlem av NS! Og rettens formann, den juridiske dommeren, kom derfor til at han måtte bli å frifinne for erstatningsdirektoratets krav.

At de to gamle domsmennene ikke hadde noen juridiske betenkeligheter ved å dømme ham fikk være som det var. Og saken ble anket til Høyesterett.

Det avgjørende punktet, spørsmålet om Hamsun hadde vært medlem av NS, ble gjort til gjenstand for nye iherdige undersøkelser før saken kom for Høyesterett. Det ble avhørt en rekke personer som hadde hatt å gjøre med partiorganisasjonen for distriktet og landet. Alle vitneprov gikk ut på at Hamsun ikke hadde meldt seg inn i partiet.

Da Hamsun ble blankt frifunnet av fagdommeren i herredsretten, var det jo ikke fritt for at smådikterne fikk vann på mølla igjen. De truet med paroler og sabotasje og slikt som var aktuelt under okkupasjonen.

I Høyesterett ble Hamsun dømt.

Det er gått 10 år siden myndighetene satte i gang aksjonen mot Knut Hamsun, en aksjon som foreløpig er kulminert i Høyesteretts dom.

Etter 1945 er meget trykksvarte og papir gått med til å «forklare» Hamsun som det lille mennesket med det dikteriske geni. Til dels oppfinnsomme konstruksjoner er prestert over dette emne, strevsomme flinke arbeider som minst fortjener doktorgraden. De har alle sammen bare den feilen at Knut Hamsun selv blir aldeles borte underveis, han forsvinner simpelthen i all matematikken. Og det er synd, fordi et slikt bilde av Hamsun ville passet utmerket i tidens persongalleri. Men det er sannelig ikke lett å yte rettferdighet til alle sider, i dette tilfellet er det visst umulig, selv om rekneestykket kanskje stemmer — på papiret.

La ham være spaltet og sammensatt, la ham være menneskelig og ufullkommen. Men gjør ham ikke til brikke i et spill, «forklar» ham ikke ut fra en aktuell situasjon eller en tidstypisk idé, press ham ikke inn i et skjema.

Han bryter seg ut.

Professoren, sakføreren, lyrikeren og forfatteren får opptre som de har samvittighet til

Men ungdom og atter ungdom vil kreve rettferdighet for sin dikter. Og den kommer. Gru ikke for det.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00
pr. halvår. Sverige, Dan-
mark: kr. 24.00 pr. år,
kr. 12.00 pr. halvår. Ut-
landet for øvrig: kr.
28.00 pr. år, kr. 14.00 pr.
halvår. I nøytralt omslag
kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00
pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre

Annonsepris:
32 øre pr. millimeter
over en spalte.
Bruk postgiro nr. 16450
Sambandstrykkeriet
Oslo